

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 26 februari – 12:00 uur d.d. 1 maart

 5.1.2e Directie Communicatie
 Vragen? Mail naar 5.1.2a @minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Jongeren die lijden onder de maatregelen Nederlanders met darmklachten die niet naar de huisarts gaan 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Vaccinexperts 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Scholen Jongerenwerkers Sportscholen

Samenvatting

- De weekendkranten blikken terug op 'een jaar samen met het virus' (De Telegraaf). Aan de hand van tijdlijnen wordt gereflecteerd op het kabinetsbeleid en het verloop van het virus. Ook krijgen (medische) experts en direct getroffen, vooral jongeren, volop het woord in de kranten. De jongeren geven aan dat de 'pauzestand' voor hen vorig jaar nog welkom was, maar dat ze nu de gevolgen van de maatregelen steeds harder voelen in de vorm van verveling en psychische klachten. Dit sentiment is volgens de weekendkranten steeds meer onder de bevolking gaan groeien. Het 'dorre hout' begint het in de verpleeghuizen te verliezen van de 'jonge twijgjes' in de studentenhuizen, zo stelt FD-redacteur Rob de Lange.
- Er heerst onduidelijkheid over de 'lange' wachttijd voor het vaccin. NOS stelt naar aanleiding van een overzicht van de GGD GHOR dat de wachttijd voor het vaccin 'sterk' verschilt per regio. Zo meldt het AD dat een grote groep Gelderse 60-plussers 'mogelijk' nog weken moet wachten op het vaccin door de vertraagde levering van AstraZeneca, terwijl leeftijdsgenoten in Limburg al geprikt zijn en leeftijdsgenoten in Brabant snel aan de beurt zijn. Op de corporate kanalen van VWS geeft men aan de vaccinatiestrategie niet meer te snappen en zeggen 65-plussers met een onderliggende ziekte niet te begrijpen dat 60- t/m 64-jarigen eerder aan de beurt zijn.
- Hoogleraar Vaccins Ben van der Zeijst, immunoloog Dimitri Diavatopoulos en vaccinoloog Gideon Kersten roepen het kabinet op om eerst iedereen te vaccineren met één prik en de tweede prik uit te stellen. Zij stellen dat de zorg dan sneller ontlast wordt, omdat een groot deel van de samenleving dan beschermd is. Immunoloog Cecile van Els is kritisch op deze oproep van de immunologen: "De tweede prik geef je niet voor niets."
- De Maag Lever Darm Stichting en Stichting Darmkanker roepen op om naar de dokter te gaan als je darmklachten hebt die verband kunnen houden met darmkanker. De stichtingen maken zich zorgen over de daling van het aantal darmkanker diagnoses.
- D66-lijsttrekker Sigrid Kaag spreekt zich uit voor een vaccinatie- en testbewijs 'als het vaccinatietempo op orde is' zodat Nederlanders hun vrijheden weer terugkrijgen. Op de social mediakanalen van minister De Jonge komen negatieve reacties op het voorstel van Kaag. Volgens Europese Commissievoorzitter Ursula von der Leyen komt de Europese Commissie deze maand nog met een voorstel voor een Europees vaccinatiepaspoort.

Karakterisering van de berichtgeving

- In de weekendkranten en actualiteitenrubrieken wordt ruimschoots teruggeblikt op '1 jaar corona'. Verschillende (medische) experts en directe getroffen worden geïnterviewd en blikken terug op het afgelopen jaar. Aan de hand van tijdlijnen wordt gereflecteerd op het beleid van het kabinet en het verloop van het virus.
- Verschillende weekendkranten concluderen op basis van gesprekken met experts en jongeren dat het kabinet worstelt met de veranderde geest van de samenleving die 'smacht' naar meer versoepelingen.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtoffers

- Een corona-uitbraak op basisschool Oostelijke Eilanden in Amsterdam: 40 leerlingen (kleuters) en 12 leraren zijn besmet geraakt met het coronavirus.

Informatiebehoefte
Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de corporate kanalen van VWS worden vragen gesteld over vaccinatie. Men snapt het schema niet meer en wil weten wanneer men aan de beurt is. 65-plussers met een onderliggende ziekte zeggen niet te begrijpen dat 60- t/m 64-jarigen eerder aan de beurt zijn. Ook vragen over de mogelijke bijwerkingen van het vaccin en of die niet gevaarlijk zijn?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- De Nederlandse GGZ bevestigt aan BNR dat GGZ-instellingen een regionale vaccinatiestrategie toepassen. Bewoners van instellingen in regio's waar het aantal besmettingen het hoogst is, worden eerder gevaccineerd.
- Volgens Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese Commissie, komt de Europese Commissie deze maand nog met een voorstel voor een Europees vaccinatiepaspoort.
- Het Janssen-vaccin is door de FDA goedgekeurd voor toediening in de VS.

- Het internationale vaccinatieprogramma Covax is vandaag van start gegaan in Ivoorkust. Covax is een initiatief van onder meer de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de internationale organisatie Gavi, en is erop gericht dat landen gelijke toegang hebben tot coronavaccins. 92 landen krijgen via Covax vaccins gedoneerd; in veel van die landen is dit vooralsnog de enige manier waarop ze vaccins in handen kunnen krijgen.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- NOS stelt naar aanleiding van een overzicht van de **GGD GHOR** dat de wachttijd voor het vaccin 'sterk' verschilt per regio. De GGD kan het verschil nog niet verklaren. De NOS stelt dat het mogelijk is dat de opkomst in sommige regio's hoger is dan het gemiddelde van 85% waar de GGD vanuit gaat.
- AD meldt dat een grote groep Gelderse 60-plussers 'mogelijk' nog weken moet wachten op het vaccin door de vertraagde levering van AstraZeneca. Dat terwijl leeftijdsgenoten in Limburg al geprikt zijn en leeftijdsgenoten in Brabant snel aan de beurt zijn.
- De Volkskrant meldt in een reportage dat bij GGD Brabant-Zuidoost een man is gevaccineerd die nog niet aan de beurt was. De man was ernstig ziek en had volgens de GGD een 'schrijnend' verhaal. Mede door dit incident en een eerder incident zegt de GGD de richtlijnen strenger te gaan naleven. Daarbij is wel de oproep aan het RIVM om sneller met nieuwe richtlijnen te komen voor ernstig zieken.
- **Kinderarts Anita Vreugdenhil van Maastricht UMC** zegt dat met name pubers in beide lockdowns ongezonder gingen leven. De arts hoorde van leraren dat ze toen de scholen open waren veel leerlingen met een bollere toet zagen. Ze verwacht dat dit de afgelopen maanden, met het koude weer dat niet per se uitnodigt tot sporten, verslechterd is.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- **NRC** schrijft over het 'vaccinoerisme' naar Dubai dat ethisch gezien 'dubieus' mag zijn, maar ook een 'gat in de markt' is. Volgens de krant is de belangstelling voor de aanbidding van een Brits reisbureau waarbij je een privé-afspraak kunt maken voor een Pfizer-prik 'wel degelijk echt'. "Op sociale media waren er naast verontwaardigde berichten ook mensen die zeiden het graag te willen, als ze het geld hadden", zo schrijft de krant.

Volgen zij onze gedragsadviezen (handelingsperspectieven) op?

- Uit cijfers van de **VES (Vereniging van Exclusieve Sportcentra)** blijkt dat afgelopen zaterdag 340 zelfstandige sportscholen demonstratief 'open' gingen. "... van Mark Rutte kunnen we het dak op en dat nemen we vandaag letterlijk", zegt **Tino Hoogendijk, directeur van Sport & Fitness in Vlaardingen**.
- NOS meldt dat de politie vorige week 6966 avondklokboetes heeft uitgedeeld. Dit zijn er circa 500 meer dan een week daarvoor.

Betekenisgeving

Welke waarschuwingen en oproepen worden gedaan?

- **Hoogleraar Vaccins Ben van der Zeijst, immunoloog Dimitri Diavatopoulos en vaccinoloog Gideon Kersten** roepen het kabinet op om eerst iedereen te vaccineren met één prik en de tweede prik uit te stellen. Zij stellen dat de zorg dan sneller ontlast wordt, omdat een groot deel van de samenleving dan beschermd is. **Immunoloog Cecile van Els** is kritisch op deze oproep van de immunologen: "De tweede prik geef je niet voor niks."
- **De Maag Lever Darm Stichting en Stichting Darmkanker** roepen mensen op naar de dokter te gaan als ze darmklachten hebben die verband kunnen houden met darmkanker. Ze maken zich zorgen over de daling van het aantal diagnoses, die in 2020 8,4% was ten opzichte van 2019.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- In de weekendedities van de kranten veel interviews met jongeren die aangeven het moeilijk te hebben met de maatregelen. Kranten concluderen dat hierdoor de weerstand tegen de maatregelen groeit. NRC illustreert dit aan de hand van een interview met een groep studenten. De studenten geven aan dat het volgen van de maatregelen steeds moeilijker wordt doordat het nu al zo lang duurt en geven aan te kampen met psychische klachten. Student Arthur zegt dat het 'niet goed met me was gegaan als ik me aan alle regels had gehouden'. De Volkskrant vraagt zich af hoe lang de 'verwende burger dit [beleid] nog volhoudt?', want de 'zelfbewuste Nederlandse burger' had voor de crisis een leven met veel vrijheden die door de maatregelen zijn weggenomen. Ook blijkt uit een rondgang van de krant onder jongeren dat één jaar maatregelen zijn tol heeft geëist; Waar de 'pauzestand' eerst als fijn werd gezien, zijn de verveling en psychische klachten onder deze groep toegenomen. Zo geeft student Eva aan geen 'redenen te hebben om op te staan'. Volgens **jongerenwerker Gunther Baelen** leidt dit ertoe dat sommige jongeren gefrustreerd raken en 'onder de radar verdwijnen'. FD-redacteur Rob de Lange blikt terug op een jaar corona en merkt op dat het 'dorpe hout' in de verpleeghuizen het begint te verliezen van de 'jonge twijgjes' in de studentenhuizen.
- D66-lijsttrekker Sigrid Kaag wil 'als het vaccinatietempo op orde is' een vaccinatie- en testbewijs waarmee Nederlanders hun vrijheden terug krijgen. Ook vindt Kaag dat de overheid gratis snel- en zelftesten moet verstrekken aan Nederlanders die nog niet gevaccineerd zijn. "Ook als dat tijdelijke maatschappelijke tweedeling met zich meebrengt", stelt Kaag. Op de social mediakanalen van minister De Jonge komen negatieve reacties op het voorstel van Kaag.

- GroenLinks-Kamerlid Suzanne Kröger stelt dat het grootschalig testen 'maar niet van de grond' komt. Volgens haar heeft dat ook te maken met het feit dat premier Rutte 'het nut er nog steeds niet van in ziet'. De premier zou zich voorafgaand aan het RTL Nieuws-debat niet hebben laten testen.
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge spreekt men zich uit tegen een testmaatschappij. Specifiek vindt men het 'waanzin' om studenten dagelijks te testen. Men gebruikt de uitspraak van premier Rutte dat je je alleen hoeft te laten testen als je klachten hebt als argument, 'experimenteren op gezonde mensen'.
- **CNV Onderwijs, lerarenvakbond AOB** en de **Algemene Vereniging Scholleiders (AVS)** vinden dat er tempo moet worden gemaakt met het beschikbaar maken van gewone en kindvriendelijke sneltesten voor basisschoolleerlingen en -leraren, die in december al werden beloofd.
- **Cultuurfilosoof Ad Verbrugge** [waarschuwt](#) voor de komst van een 'intensieve menshouderij' die de samenleving onderwerpt aan steeds nieuwe test- en vaccinatiecycli. De angst voor het virus geeft de overheid de ruimte om hun 'invloed' uit te vergroten. Verbrugge stelt dat dit tot steeds meer weestand leidt onder de bevolking, vooral onder de jongeren die het meest te lijden hebben onder de maatregelen.
- Medische experts reageren verschillend op de regionale vaccinatiestrategie in GGZ-instellingen. **Ex-hoofd Inspectie Gezondheidszorg Wim Schellekens** snapt waarom voor deze strategie is gekozen. **Oud-RIVM directeur Roel Coutinho** ziet er niet veel in om deze methode breder toe te passen en **viroloog Ab Osterhaus** neemt een middenpositie in, want "wat je op de ene plaats geeft, kun je op de andere plaats niet meer geven."
- **Oud-RIVM directeur Roel Coutinho** uit onvrede over de vaccinatiestrategie. Zo mist hij 'cruciale informatie' over de effectiviteit van de vaccins en wil hij meer duidelijk over wie wanneer gevaccineerd wordt. Deze duidelijkheid is vooral belangrijk om zoveel mogelijk mensen ertoe te zetten zich te laten vaccineren, stelt hij. Alleen zo kunnen de bezwaren uit de antivaxer-groep worden tegengegaan en zullen meer jongeren de vaccinatie willen, denkt Coutinho.

Hoe wordt naar de overheids(maatregelen) gekeken?

- Op de social mediakanalen van minister De Jonge valt de 'Als we het samen blijven doen' in de één jaar corona-post niet goed. Men heeft niet het gevoel dit samen te doen; de bewindspersonen lijken juist nog erg veel vrijheid te hebben (bijv. de bruiloft van minister Grapperhaus, minister De Jonge zonder mondkapje in winkel en minister Hoekstra aan het schaatsen). Ook heeft men niet het gevoel samen de gevolgen te dragen: sommige mensen worden ernstig ziek of komen te overlijden, anderen worden depressief of gaan failliet. Men heeft het gevoel dat het kabinet geen oog heeft voor die gevolgen, terwijl zij juist degene zijn die de schade aanrichten, met de maatregelen.
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge valt de opmerking van minister de Jonge in EenVandaag ("Het was loodzwaar, maar ik had het voor geen goud willen missen. Ik vond het ook schitterend om te mogen doen.") verkeerd. Men interpreteert dit als 'Blij dat er een corona-pandemie was'.